

ТРАНСФОРМАЦІЯ ПАРАДИГМ ФІЛОСОФІЇ МІСЬКОЇ КУЛЬТУРИ В КОНТЕКСТІ СУЧАСНОЇ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ

Матяш С. В.

*кандидат філософських наук,
доцент кафедри сценічного мистецтва і культури
Київський національний університет технологій та дизайну
м. Київ, Україна*

XX століття, що закінчилося називають століттям урбанізації. Після багаточисленних обговорень та дискусій, в яких взяли участь практично всі ведучі фахівці пов'язані з розвитком міського середовища та культури відбуваються спроби осмислити напрями сучасного розвитку людства [3, с. 14]. Протириччя і багатозначні процеси урбанізації супроводжуються різким загостренням різноманітних проблем в умовах життя містян, насамперед великих агломерацій та мегаполісів.

Багатовекторність глобалізації найбільш зрозуміло висвітлюється на урбанізованих територіях, де швидко формуються мегаполісні поселення та з'являється і поширюється нова філософія розвитку сучасної урбанізованої культури.

Така зміна парадигми міського розвитку обумовлена насамперед неможливістю старою логікою пояснити еволюцію міських і загально суспільних культурних процесів для забезпечення гармонійного динамізму життя в більш менш якісному середовищі буття. Виникає завдання створення образу гармонійного міста де інновації в розвитку поєднували б соціокультурні, екологічні, комунікаційні, інформаційні та багато – багато численні інші чинники якісного людського життя.

Чому міська культура стали саме такою і що до цього призвело. Чому мало не у всіх фантастичних фільмах нам показують вимерлий світ та величезні техногенні катастрофи? Звідки такі похмурі фантазії кінематографістів? І куди насправді рухається наш світ?

Міста та міські агломерації змінюють людство. На сьогоднішній день вже понад 56% людства проживають у містах. І для розуміння про темп зростання – 1950 року це було лише 30%, а 1800 року й зовсім два.

Відповідно прогнозів до 2050 року цифра буде вже 68%, що починає нагадувати ту саму картину з численних фільмів про майбутнє, де люди живуть в одному чи кількох мега містах. Нині ж міста – це змішування всіх культур, народностей, соціальних верств та технологій.

Головним принципом міста є велике скупчення людей на відносно невеликій території. С однієї сторони міста – це місце великої кількості умів, інновацій, культурних досягнень та відповідної інфраструктури, а з іншого – це відносно маленький клаптик землі, на якому в тісноті та конкуренції всі намагаються вміститися [6, с. 27–29].

Після численних обговорень та дискусій викликаних дослідженнями Юваля Харарі, Тімоті Снайдера, Тоні Джадта та деяких інших авторів відбулися обговорення та спроби осмислення напрямів розвитку культури сучасного людства.

Так, відомий філософ Михайло Мінаков назвав п'ять термінів, які на його думку характеризують нашу епоху. Це – глобальність, індустріальний модерн, емансипація, підпорядкованість та урбанізація. Остання визначається серед іншого, як зміни стану природного середовища та соціокультурного простору в урбанізованих зонах, соціокультурна напруга між городянами та сільськими мешканцями [5, с. 6].

Позитивні та негативні сторони великих міських агломерацій співіснують. Теж ми спостерігаємо й у малих містах. А загалом прогнози про майбутнє міських форм розселення мають захоплюючу та дивовижну полярність – від концепцій вимирання міст до припущень про супер урбанізацію.

Майбутнє людство розглядається лише у межах міського життя. Через сучасний кінематограф і загалом культуру людину буквально готують до майбутнього, в якому населення живе лише у містах.

Що являє собою життя сучасної міської людини? Деякі публіцисти, що критично мислять, описують це приблизно так. Повторення кількох, однотипних, повторюваних за колом дій. Ми встаємо під сигнал будильника, поспіхом довго збираємося, їдемо одним і тим самим маршрутом, з одними тими ж людьми, з однієї коробки, в іншу.

Міська людина почувається самотньою, тому що більшу частину часу вона проводить у чужому йому культурному і міжособовому оточенні. Якщо раніше людина знаходилася в культурно-особовому середовищі племені, громади чи села, де вона була оточена близькими знайомими їй людьми, які були зацікавлені в її успіху, оскільки всі їхні життя залежали один від одного, то сьогодні ми часто навіть не знаємо імен найближчих сусідів їх життєвих цінностей та культурних уподобань.

Тобто, ще до початку глобального впровадження в наше життя інтернету, проблема із взаєминами між людьми вже існувала [4, с. 20]. То чому ж ми живемо у містах, в таких соціокультурних осередках? Чому ми робимо те, що робимо, якщо це не має сенсу?

Розмаїття культури народів змінилося розмаїттям особистостей, а сенсом життя тепер є споживання. Люди почали перебувати

в соціальних мережах більшу частину часу. Через нездатність завести нові відносини, багато хто почав заводити як партнерів штучні машини, які неможливо відрізнити від живих людей, яким відповідно видали соціальні права та прирівняли до живих.

Його величність штучний інтелект знає все, що ми і бачили, чули і відчували, і на підставі цих даних може передбачати рішення і поведінку людей у сфері культури ще до того, як людина сама це зрозуміла. Здається, що кадри майбутнього людства в популярних кіно-хітах : “П'ятий елемент” (1997), “Час” (2011), “Інтерстеллар” (2014), “Першому гравцю приготуватися” (2018) і ще десятків подібних кінострічок її творці малювали не на порожньому місці. А тонко відчуваючи провідні тренди еволюції нашої дійсності. Чи можна виключити елементи пророцтва у цих художніх творах?

Нам здаються цікавими ідеї української школи урбаністики, мета якої аналіз та формулювання стратегії розвитку наших міст, їх культурного потенціалу.

Сучасний науковий підхід до вивчення культурного середовища міської агломерації виходить далеко за рамки якоїсь конкретної професії – соціолога, культуролога або філософа. Важливо мати "con-nection", розуміючи єдину культурознавчу концепцію, світогляд, що поєднує фахівців різного профілю.

Звідси головний висновок авторів проекту, з яким ми готові погодитись – важлива концентрація інтелектуального та культурного ресурсу, який покликаний змінювати сучасне культурне середовище [2, с. 14].

Важливо створення механізму із метою використання всього людського інтелектуального та культурного ресурсу. Вміння побудувати відповідні мережі, нетворк генералістів, нетворк спільностей і людей, орієнтованих на зміни і здатних реально діяти через конкретні культурні та мистецькі проекти.

Література:

1. Анатомія міста: Київ. Урбаністичні студії / А. Макаренко та ін. Київ : Смолоскип, 2012. 195 с.
2. Балацанова А. Місто і люди. Куратори української школи урбаністики. Українська правда. Життя. 17.08.2015.
3. Джадт Т., Снайдер Т. Роздуми про двадцяте століття. Київ : Човен, 2019. 384 с.
4. Кастельс М . Інтернет-галактика. Міркування щодо інтернету, бізнесу і суспільства / пер. А. Б. Волкова, Е. Г. Ганиш. Київ, 2020. 304 с.

5. Маслійчук В. Інтерв'ю з Михайлом Мінаковим. URL: <http://www.historians.in.ua/index.php/en/dyskusiya> (дата звернення: 30.04.2019).

6. Тарабукін Ю. О. Соціологія міста : тексти лекцій. Київ : КДУ. 347 с.

7. Харарі Ю. 21 урок для 21 століття / пер. О. Дем'янчук. Київ : Book Chef, 2022. 416 с.

8. 45 ідей для українських міст / автор-куратор : Мікаель Колвілл-Андерсен. CANactions. 2023. 240 с.

DOI <https://doi.org/10.36059/978-966-397-453-8-48>

ПРОБЛЕМА СМЕРТІ ТА БЕЗСМЕРТЯ ОСОБИСТОСТІ В УМОВАХ РОЗВИТКУ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ГЛОБАЛІЗОВАНОМУ СВІТІ

Нестеренко П. О.

*магістр практичної психології, практичний психолог,
незалежний дослідник
м. Кельн, Німеччина*

Проблема смерті та безсмертя, яка хвилювала людство з давніх часів, набуває особливої актуальності в контексті стрімкого розвитку технологій, зокрема, штучного інтелекту. Глобалізація, що стирає кордони між країнами та культурами, посилює цю дискусію, оскільки ми стикаємося з новими викликами та можливостями, які раніше були немислими.

Один з таких трагічних та немислимих викликів для сучасної філософської антропології – це російська військова агресія проти мирної України та геноцид українського народу, що виступає однією з головних причин для дослідження феноменів смерті і безсмертя в царині філософської антропології.

Також дослідження проблеми смерті та безсмертя особистості є актуальним з ряду наступних філософських причин:

1. **Розвиток штучного інтелекту.** Штучний інтелект все більше проникає в наше життя, змінюючи його фундаментально. Можливість створення штучного інтелекту, здатного до самонавчання та саморозвитку, ставить питання про природу свідомості, розуму та, зрештою, про безсмертя. Чи може штучний інтелект стати носієм свідомості? Чи